

ÇOCUKLARIMIZA NAMAZI NASIL SEVDİRELİM

çocuğumla

sevgi secdesi

AHMET BULUT

ÇOCUKLARIMIZA NAMAZI NASIL SEVDİRELİM

Çocuğumla Sevgi Secdesi

Ahmet Bulut

Kübra Sönmezışık'ın çizgileriyle...

Giriş

*Hani Lokman,
oğluna öğüt vererek:
“Ey yaurucuğum!
Allah’a ortak koşma.
Çünkü O’na ortak koşmak
büyük bir zulümdür”
de mişti.
[Lokman, 13]*

Cennet çiçeği çocuklarımız, bizim kapanmayan amel defterimizdir aynı zamanda. Onlar bize tertemiz olarak emanet edilir. Onları fıtrat üzere yetiştirmek bizim asıl görevimizdir. Bunu ne kadar yapıyoruz? Çocukumuzun midesini doyurduğumuz kadar, gönlünü doyuruyor muyuz?

Her Müslüman anne-baba, çocuklarının imanı kuvvetli, ameli salih olsun, kendilerine itaat etsin ister. Peki, bunun için çocuğumuza ne zaman hangi bilgileri öğreteceğimizi ve nasıl eğiteceğimizi düşündük mü? Bunun için ne kadar zaman ayırdık? Maalesef bu konuda çok ciddi hatalar yapıyoruz. Niyetimiz iyi olsa bile yanlış metot uyguladığımız için iyi sonuç alamıyoruz.

Müslümanların ibadetlerini topluca yaptığı, güzel örneklerin çok olduğu, eğitim sisteminin inançlarına göre düzenlendiği bir toplumda çocukların namazlarını vaktinde ve düzenli bir şekilde kılmaları problem olmayabilir. Fakat günümüzde hiç de böyle değil. Okullarımızda namaz eğitimi verilemiyor. Verilse de yeterli değil. Toplumumuzda ciddi yozlaşma var. Burada en büyük görev ve fedakârlık aileye düşüyor. Çocuklarının ibadet eğitimini ve özellikle de namaz eğitimini ciddi bir şekilde vermeleri gerekiyor. Bunu zamanında ve usulünce yapmadıklarında bir ömür boyu sıkıntısını çekiyorlar.

Namaz Gönüllüleri Platformu'nun Namazla Diriliş Programları'nda gördüm ki en büyük ihtiyaç, çocuklarımıza namazı sevdirmenin yollarını bulmak. Bununla ilgili bazı makaleler dışında bir çalışmaya rastlayamadım. Önce bu konuda bir seminer hazırladım. Programlarda sunmaya başladım. Sonra gördüm ki çok ciddi bir ilgi var. İnsanların gözlerinden ne kadar ilgi gösterdikleri anlaşılıyordu. Program sonunda gelen sorulardan da bunu görmek mümkündü. Ailelerin, özellikle de annelerin bu konuda birtakım sıkıntıları var. Herkes çocuğunun namaz kılmasını istiyor. Ama ne zaman başlayacağını, nasıl alıştıracacağını, ne kadar süre devam edeceğini kestiremiyor. İyi yapayım derken ciddi hatalar da yapıyor. Biz de bütün bu sıkıntılara çözüm sunmak amacıyla bu çalışmaya başladık. Çalışma sırasında birçok hocamızla fikir alışverişinde bulduk. Neticede bu güzel çalışma ortaya çıktı.

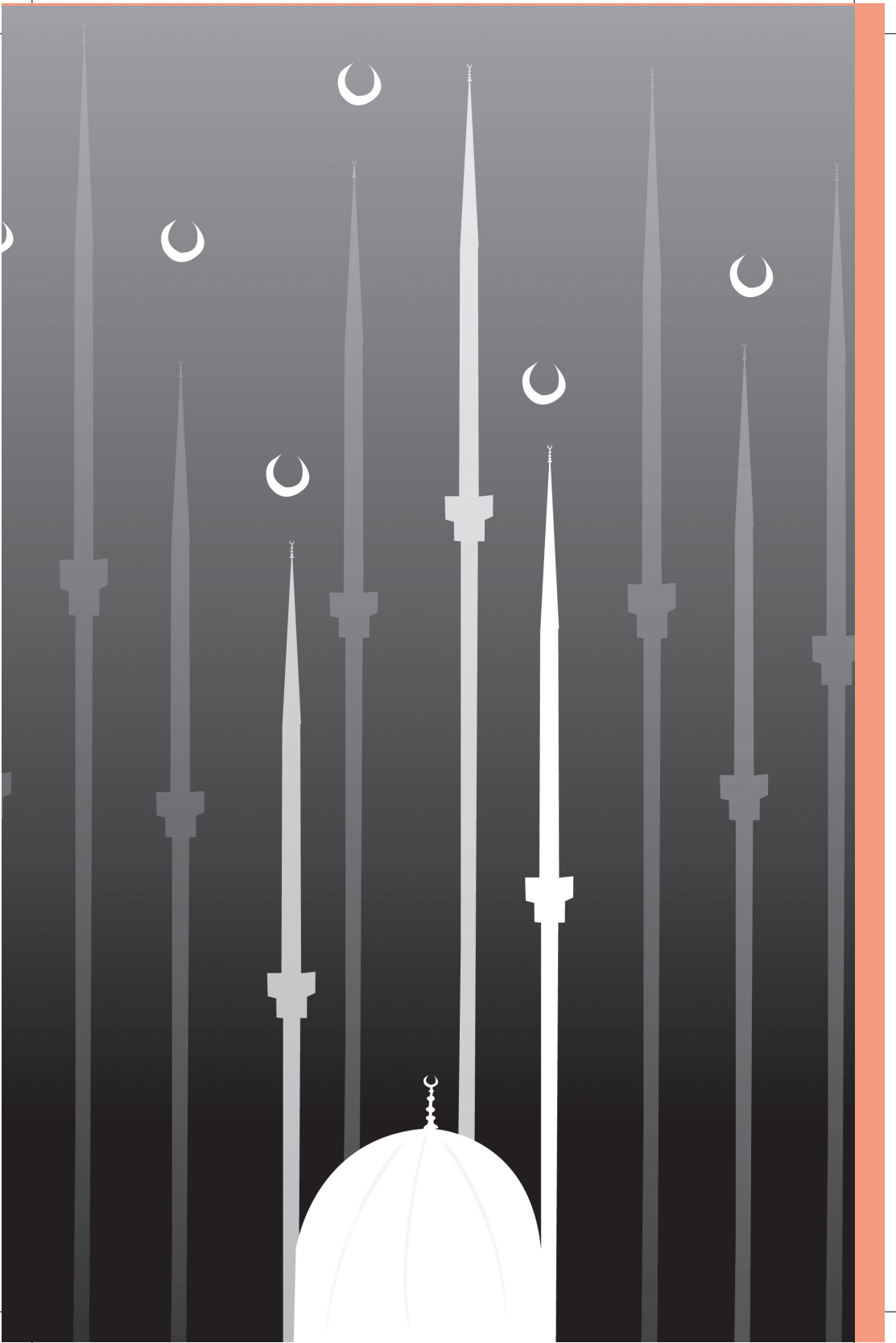
Kitabımızda öncelikle çocuklarımıza namazı nasıl sevdirebileceğimizin yollarını aradık. Onlar namazı severlerse, her nerede olurlarsa olsunlar kılarlar. Sevmezlerse de ne yaparsak yapalım kılmayacaklardır. Amacımız namazı sevdirmek olmalıdır. Bu amacın gerçekleşmesi için takip edilecek metotlar önerdik. Bu metotları yaşanmış örneklerle daha canlı ve güncel hale getirdik. Okurken kendinizde bu örneklerden çok şey bulacaksınız. Bazen sevinecek, bazen de üzüleceksiniz. Sevineceksiniz, doğru uygulamalarınız için. Üzüleceksiniz, yanlışlarınız için. Ancak zararın neresinden dönülse faydalı olacağı için okudukça teselli bulacaksınız. Hâlâ yapabileceğim bir şeyler var diyerek ümitle çocuklarınıza yöneleceksiniz. Bizim önerilerimiz sizin ilavelerinizle birlikte daha verimli sonuç

almanıza vesile olacaktır. Ama burada asıl olan çocuklara namazı sevdirmenin gündeminiz olmasıdır. Bu dert yüreğinizi yakınca çareler aramaya başlayacaksınız. Bu çalışmanın, çare arayanlara bir rehber olacağını ümit ediyorum.

Her ne kadar üzerinde uzun süre çalıştıysam da yine de hata ve eksiklikler olacaktır. Bunlar nefsimdendir. Eserdeki bütün güzellikler ise Rabbimdendir. Eksiklikleri bildirenlere dua ederim. Çalışmamızın anne babalara ışık olmasını ve namazlı nesillerin yetişmesine kılavuz olmasını Rabbülalemin'den niyaz ederim...

Ahmet Bulut

Nisan 2009

Aile ve Namaz

Ailene (ve ümmete) namaz kılmayı emret

ve sen de ona sabırla devam et.

Biz senden rızık istemiyoruz;

(aksine) biz sana rızık veriyoruz.

(Güzel) akıbet, takva sahiplerinin,

Allah'ın emrine uygun yaşayanların/

karşı gelmekten sakınanlarıdır.

[Taha, 132]

İnsanlığın kurduğu ilk kurum ailedir. Aile insan toplumunun çekirdeğini oluşturmaktadır. Bir toplumun aile kurumu ne kadar sağlam ve sağlıklı olursa, onu teşkil edeceği toplum yapısı da o kadar sağlam ve sağlıklı olur. Aile ise, anne, baba ve çocuklardan oluşur. Anne-baba, çocuklarını maddi ve manevi yönden terbiye etmekle görevlidir. Aile kurumunun Allah tarafından tayin edilen maaşsız ve ücretsiz öğretmenleri anne-babalardır. Onların görevleri bizzat Kur'an ve sünnette tarif edilmektedir. Manevi eğitimin en başta gelen ibadeti ise namazdır.

"Ailene (ve ümmete) namaz kılmayı emret ve sen de ona sabırla devam et..." ayetiyle Rabbimiz, Sevgili Peygamberimiz^(sav)'den ehline namazı emretmesini, onlarla beraber namaza sarılmasını, sabır ve azimle ona devam etmesini istiyor. Namaz kıldırmak suretiyle onları Allah'ın azabından kurtarmasını, kendisinin de namaza devam etmesini emrediyor. Ayetteki hitap, Hz. Peygamber^(sav)'in şahsınadır. Bu hitabın içine umumi olarak bütün ümmeti, hususi olarak da ehli beyti (Hz. Peygamber^(sav)'in aile halkı) girmektedir. Bu ayetin hükmü gereği Peygamber Efendimiz^(sav), sabah namazına kalktığında mescide gitmeden önce Hz. Fatıma^(ra) ve Hz. Ali^(ra)'nin evlerine uğrar ve kapılarının önünde durarak onlara şöyle seslenirdi: "Ey Ehli Beyt namaza kalkınız" ve "Ey Ehl-i Beyt! Allah, sizden ancak kiri (günahı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister [Ahzab, 33]" mealindeki ayeti

okurdu. Hz. Peygamber(sav)'in bu uygulamaya altı ay devam ettiği bildirilmiştir.'

Sevgili Peygamberimiz(sav)'in şahsına yapılan bu uyarı, O'nun şahsında bütün ümmetine ve özelde de aile reislerinedir. Aile reisleri namazlarına dikkat etmeli, çocuklarına da namazı emrederek bu vazifelerini yerine getirmelidirler. Tabi bu sadece sözle gerçekleşecek bir olay değildir. Söz ile yaşantının bir olması gerekir. Yoksa söylenen sözlerin hiçbir etkisi olmayacaktır. Peygamber Efendimiz(sav) ne emrettiyse öncelikle ve fazlasıyla onu kendisi yapmıştır. O'nu takip eden ashabi ise söylediklerini uygulamada hiç tereddüt etmemişler, hemen yapmışlardır.

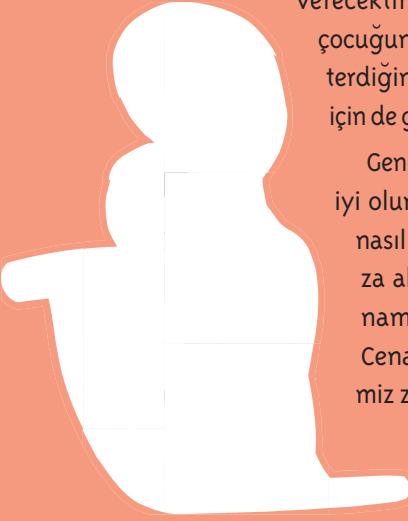
Dr. Haluk Nurbaki de bu konuda şöyle demektedir:

"Çocuğunuzu çocuğunuzu, eşinizi, dostunuzu, yakınlarınızı özellikle namaza mutlaka alıştırmın. Namaz kılmayan insanın imanı yok demek değildir. İman ayrı bir cevherdir. Allah lütfeder, gönlüne düşer, iman eder ama uzun müddet yaşayamaz. Namaz şarttır.

Çocuğunuz anjin olsa ne kadar telaşa düşersiniz. İmansızlık kanserden daha kötüdür. Kanser bu dünyadaki hayatınıza son verir ama imansızlık trilyonlarca yıllık hayatınıza son verecektir. Allah rızası için ahirete inanıyorsanız, çocuğunuzun üç-beş günlük dünyası için gösterdiğiniz gayreti, trilyon yıllık manevi hayatı için de gösterin. Allah rızası için zaafa düşmeyin.

Genellikle, 'İyi olur inşallah' denir. Ne zaman iyi olur? Çocuğunuz imansız gittiği takdirde nasıl hesap vereceksiniz? Onun için namaza alıştırmın... Çocuğunuza 'Gel beraber bir namaz kılalım' deyin. Bunu demiyorsak, Cenab-ı Hakk'ın karşısında hesap verememiz zorlaşır.

'Allah'ım, ben Seni çok seviyorum, Sana inanıyorum' dediğimiz

zaman Cenab-ı Hak da, 'Peki, bana inanıyordun, ahirete inanıyordun da, çocuğun azap çekmesini diye niçin namaz kıldırmadın? Çocuğun ateşi çıkınca tedavi etmesini, ilaç vermesini biliyorsun da, çocuğun manevi ateşi çıktığı zaman niçin tedbir alıyorsun?' demez mi?"²

Mustafa İslamoğlu ise;

"İbadet, çocuğun bozulmamış doğası ve bakir ruhuyla birebir örtüşür. Her çocuk iki ayaklı bir duadır. Çocuğun ibadeti ve duası, duanın duaya durmasıdır.

Çocuğa "Allah'la diyaloga girmek" manasına gelen ibadetin hazını tattırmak zorla değil, sevdirecek olmalıdır. Bu da sorumluluk bilinci taşımaya başladığı temyiz çağından (iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırabildiği yaş) sonra başlar.

Çocukları temyiz çağında ibadete özendiriniz. Evde ibadetlerinizle cemaatle yerine getiriniz ki bu çocuk ruhunda kalıcı bir iz bırakır.

Çocuğa namazın pratiğinden önce şuurunu kazandırınız. Namaz şuurunu, 'nasıl kılmalı' sorusundan önce 'niçin kılmalı' sorusunun sorulması demektir. Niçin kılması gerektiği aklına ve yüreğine yatarsa, çocuk bulup buluşturup nasıl kılacağını öğrenecektir.

İbadetlerin pratiği çocuğa kazandırılırken, mutlaka çocuğun özel yapısı dikkate alınmalı, ona göre bir ibadet terbiyesi stratejisi izlenmelidir. Çünkü her çocuk ayrı bir dünyadır.

İbadet eğitiminde, aşırı aceleci ve erkenci davranmak çocuğun tepkisine, hatta tiksinti ve nefret duymasına yol açabilir. Bunun yaşını, yöntemini, sürecini tespit etmek anne babaya düşen bir görevdir. Bu süreci doğru tespit için de, anne-babanın çok iyi bir gözlemci olmaları şarttır.

Çocukların ibadet eğitiminde şu sıralama esas alınmalıdır:

- Bilgilendirme
- Sevdirme-İnandırma
- Bilinçlendirme
- Uygulama

Bu sıralamayı tersine çevirip de çocuğa sevdirmeden, bilgilen-dirmeden ve hepsinden önemlisi bilinçlendirmeden namaz kılmaya zorlarsanız, sadece akıl baliğ oluncaya kadar kıldırabilirsiniz. Oysaki namaz akıl baliğ olunca farz olur.”

“Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz. Müjdeleyiniz, nefret ettirme-yiniz.”

[Hadis-i şerif]

Namazı öğretmek çok kolaydır. Zor olan onu sevdirmek, onun yolunu gözler hale getirmektir. Bu da bir iki söylemeyle, tarif etmekle olacak bir şey değildir. Üzerinde düşünülmesi, uzun vadeli plan ve program yapılması, ciddi bir şekilde takip edilmesiyle sonuç alınacak bir eğitim sürecidir. Bugün bizim yaptığımız, çocuklarımıza namazın şeklini öğretmekten ibarettir.

Gayemiz, Allah’ın emaneti olan yavrularımızı O’nun razı olacağı şekilde yetiştirmek, O’na kullukta kusur etmemelerini sağlamak. Kulluğun en somut göstergesi namazla ortaya çıkıyor. Çocuklarımızı namazlarını seven, vaktinde kılan ve namaz davasına hizmet eden birer namaz âşığı yapabilmemiz için uzun soluklu bir çalışmaya ihtiyacımız var. Önce bizlerin anne-baba olarak bu bilinçte olmamız gerekiyor. Böylece işe başlayabiliriz.

Uzun soluklu bu yolculuğumuzda yardıma ihtiyacımız var. Bize karşılıksız yardım edecek, bizim eksiklerimizi bize gösterecek, “bizi bizden iyi tanıyan” Rabbimizden başkası olamaz. Öyleyse işe dua ile başlayacağız.

“Duanız ve ibadetiniz olmasa, Rabbim size ne diye değer versin?”

[Furkan, 77]

Namaz Eğitiminin Başlama Zamanı

*Çocuklarınız yedi yaşına ulaştıklarında
onlara namaz kılmalarını öğretiliniz.
[Hadis-i Şerif]*

Çocuk eğitiminin ne zaman başlayacağı konusunda eğitimciler değişik görüşler ortaya koyarlar. "Eř seşiminden itibaren", "çocuk ana karnındayken", "dünyaya geldiği andan itibaren", "etrafinı tanımaya ve konuşmaya başlamasıyla birlikte" diyenler olduğu gibi bunu üç-dört yaşından başlatanlar da olur. Hepsinin doğruluk payı vardır. Zikredilen bütün dönemlerde yapılması gerekenler, dikkat edilmesi gereken hususlar vardır.

Çocuk dünyaya gelmeden önce iyi bir eř seşimi çok önemlidir. Efendimiz^(sav) bu konuda sevenlerini uyarmış ve dindar olanın tercih edilmesini tavsiye etmiştir. Dindar bir kişiyle yuva kurmak için temelidir. Anne karnındayken anasının duygu ve düşüncesi çocuğa tesir etmektedir. Annenin yediği, içtiği, dinlediği, söylediği, okuduğu her Şey çocuğu etkiler.

Öyleyse çocuk dünyaya gelmeden evvel işe dikkatli başlayacağız. Salih veya saliha bir eř seşeceğiz, besmeleyle birlikte olacağız, helal rızıkla, duygu ve düşünceyle besleyeceğiz. Dua edeceğiz.

Yedi Yaşına Kadar

Namaz eğitimi ani bir kararla başlamaz. Yedi yaşına kadar çocuk namaz kılanları görecektir, onları taklit edecek. Ona bu imkân sunulacak. Çocuğa özel namaz malzemeleri olmalı.

Benim diyebileceği seccadesi, başörtüsü, takkesi, tespihi vs... Bu dönem, çocuğun etrafı gözleme dönemidir. Çocuklar gördüklerini aynen uygular. Biz farkında olmasak bile gerekli gereksiz her ayrıntıyı kopyalamaktalar. Bunun için çocuklara güzel pozlar vermeliyiz. Çektiği fotoğraflar güzel olmalı.

Namaz kılarırken önünüzden geçtiklerinde, üzerinize çıktıklarında vs. namaz sonunda bu davranışından dolayı azarlarsanız, çocuk namazdan nefret edebilir. En sevimli, en tatlı halimiz namaz kılarırken ve namaz sonunda olmalı. Çocuk şöyle düşünmeli:

"Annem ve babam namaz kılarırken ne tatlı oluyor. Keşke hep namaz kılsalar. Namaz onları çok güzel yapıyor" diye imrenmeli.

Yedi Yaşından On Yaşına Kadar

Çocuk yedi yaşına gelince namaz için ön hazırlıklar tamamlanmalı. Önce taharet öğretilmeli. Kendi başına tuvaletten sonra temizlenmeyi bilmeli. Tuvalet adabı ona iyice anlatılmalı.

Daha sonra abdest öğretilmeli. Çocuğun önünde bizzat abdest alarak uygulamalı olarak gösterilmelidir. Azaların nasıl yıkanacağı, sırasını anlayana kadar acele etmeden anlatılmalıdır. Eksikleri varsa incitmeden giderilmelidir. Özellikle kış günlerinde suyun sıcaklığını dikkat edilmelidir. Çocuğa ilk namaz kıldıracağımız ve abdest aldıracağımız mevsim kışsa dikkat edelim. Soğuk suyla abdest aldırma onda namaza karşı bir soğukluk meydana getirebilir. Ama yaz mevsiminde sıcakta abdest almak hoşuna gidebilir. Çocuk doğru ve güzel bir abdest aldığıında onu takdir etmeli, sevincimizi paylaşmalıyız.

Abdest almayı öğretirken aynı zamanda onun manevi yönünü de anlatmalıyız. Abdest almayı bizden isteyen Allah'tır. Allah nasıl abdest alacağımızı önce Cebrail vasıtasıyla Peygamberimiz^(sav)'e öğretmiştir. Peygam-berimiz^(sav) de bizlere aktarmış ve ne kadar sevaplı bir amel olduğunu anlatmıştır. Çocuğun dünyasında abdest sevgisi ve ilgisi gelişsin diye faziletleri anlatılmalıdır. Sevgili Peygamberimiz^(sav) şöyle buyurmuştur:

“Müslüman abdest aldığıında kulağı, gözü, elleri ve ayaklarıyla işlediği günahları dökülür. Şayet (abdestten sonra) oturursa, affedilmiş olarak oturur.”³

Abdestin manevi tarafıyla birlikte maddi hikmetlerinden de bahsedilmeli.

Abdestten sonra namaz kılarken örtülmesi gereken yerler kızlara ve erkeklere anlatılmalı. Namazda giyecekleri kıyafetler hazırlanmalı. Bunlar, çocuklara özel, onların dünyasına hitap eden vasıfta olmalı. Rengiyle, deseniyle çocuk beğenmeli. Onunla namaz kılmak için can atmalı. Maalesef bu konuda gerekli ihtimamı gösteremiyoruz. Bazen programlarda karşılaştığım manzara hiç de hoş olmuyor. Küçük çocuklara kocaman bir başörtü örtülüyor. Çocuk bütün enerjisini ve dikkatini başörtüsünü toplamakta kullanıyor. Bu konuda güzel çalışmalar ve çocuklara özel üretimler yapılmalı.

Çocuklara namazda yönelecekleri kible anlatılmalı. Namazda nerede olursak olalım kibleye yöneldiğimizi, kiblemizin Kâbe olduğunu söylemeliyiz. Hatta Kâbe, çocuklara resimleri ve görüntüleriyle gösterilmeli.

Namazda okuyacakları tesbihler ve bazı sureler öğretilmeli. Çocuk madden ve manen namaz kılmaya hazırlandıktan sonra namaza başlanmalı. Mümkünse bu iş aceleye getirilmemeli. İlk namaz bir törenle kılınmalı. Kutlanmalı, hayatı boyunca unutamayacağı bir gün haline getirilmeli. Kıldıktan sonra ilgi ve sevgi sözcükleriyle methedilmeli, maddi ödüllerle taltif edilmeli. Çünkü biz hayatımızın en büyük işini yapıyoruz. Yavrumuzu Allah'ın en önemli farzıyla tanıştıyoruz. Bunu başarmamız hem bizim hem de çocuğumuzun iki cihan saadetidir.

Bu zamana kadar namazı gören, tanıyan ve onu taklit ederek kılmaya çalışan çocuğa artık büyüdüğünü, namaz kılacak yaşa geldiğini anlatmalı. Peygamber Efendimiz^(sav)'in bu yaştaki çocukları namaza çağırdığı onlara söylenmeli. "Siz büyüdünüz, namaz kılacak yaşa geldiniz" denmeli. "Senin yaşındayken Peygamberimiz^(sav)'in çocukları ve torunları da namazlarını kılıyorlardı. Namaz kılan çocukları O çok severdi. Sen de namaz kıldığında Peygamberimiz seni de çok sevecek" diyerek onu desteklemeli.

Peygamberimiz çocuklara yedi yaşında namazı emreder, on yaşına kadar onların namaz kılacak kıvama gelmelerini tavsiye ederdi. Bu zaman kaçırılmamalı. Aksi takdirde telafisi çok güç olacaktır.

Anne-baba çocuğun sevdiği şeyleri namaza bağlamalı. Namazdan sonra vermeli hediyesini. Ya da sevdiği bir yere namaz kıldıktan sonra götürmeli. Çocuk, sevdiği şeyleri namazla birlikte hatırlamalı.

Bu dönemi çok iyi ve çok yönlü değerlendirmeliyiz. Sıkmadan her fırsatta namazı gündemde tutmalıyız. Namazla ilgili, namazı hatırlatan şeylerle odalarını süslemeliyiz. Hikâyelerimiz bile bu günlerde namazla ilgili olmalı. Keşke namazı anlatacak, öğretecek ve sevdirecek çizgi filmlerimiz olsa. Ne kadar güzel ve kolay olurdu işimiz.

Çocukların kendi aralarında cemaatle namaz kılmaları teşvik edilebilir. Ezan okutup, kamete alıştırmaları faydalı olacaktır. Çocukların büyüklerin yaptığı bu işlere meraklı olduklarını kendi çocukluğumdan hatırlıyorum.

Hedef; minimum hata, maksimum sonuç elde etmek olmalıdır. Onları incitmeden namazı sevdirmeli, namazın yolunu gözler hale getirmeliyiz. Bu yolda dostlarımızdan, din büyüklerinden, her yönüyle mamur edilmiş camilerimizden, çocuğumuzu sevdği arkadaşlarından faydalanmalıyız.

On Yaşından Sonra

On yaşına geldiğinde tahareti, abdesti, namaz kılmayı iyi-ce öğrenmiş olmalı. Namazlarını kendiliğinden kılacak kıvama gelmeli. Arada ufak tefek arızalar olursa da anne-baba yardımcı olmalı. Hatta öyle hale gelmeli ki, sabahları kendiliğinden kalkmalı. Büyüklerini de kaldırmanın heyecanını yaşamalı. Sakın "Bu devirde bu mümkün değil" demeyin. Çok şükür ki bunun güzel örneklerini görmeye başladık. Bu döneme kadar olan zamanı iyi değerlendirenler bu meyveleri toplamaya başladılar.

"On yaşından itibaren çocuklar namazın kendilerine farz olacağı döneme yaklaşıyorlar. Buluş çağına kavuştuklarında namaz farz olacağı için, bu dönemde namazları aksatmadan kılmaya başlamaları gerekir. Kılmadıklarını en uygun zamanda kaza etmeleri sağlanmalı.

Sünnetleri de namazlarına ilave etmeye başlamalıdır. Onlara namazda okuyacak kadar sure, dua ve zikirleri öğretmeliyiz. Bunun yanında sehiv secdesi gibi bazı hükümleri de öğretmeli ve uygulamalı olarak göstermeliyiz. Erkek çocukları Cuma namazına ve cemaate götürmeli, güzel insanlarla tanıştırmalıyız. Özellikle konuşması düzgün, kıraati güzel, insani ilişkilerde oldukça başarılı imam efendilerin peşinde kılacağımız namazdan sonra onlarla tanıştırmalıyız.

Çocuk, içinde bulunduğu devrenin son merhalesinde tabiatı gereği ibadet merasimlerinde büyüklere katılmaya meyleder ve ibadetler